

Παραγωγή μεταδεδομένων ψηφιακού ηχητικού αρχείου: η περίπτωση του αρχείου της ελληνικής υπηρεσίας του B.B.C.

Ασπασία Εύαγγελος Παπακωνσταντίνου, Χρήστος Παπαθεοδώρου

Περίληψη

Η Ελληνική Εκπομπή του B.B.C. (1939-2005) προσέφερε για 66 χρόνια πληροφόρηση σε κρίσιμες στιγμές του ελληνικού έθνους. Η δημιουργία της εκπομπής οφείλεται στην αυτοκρατορική υπηρεσία British Broadcasting Corporation (B.B.C. 1932) που αρχικό σκοπό είχε να απευθύνεται σε αγγλόφωνους της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, αλλά σύντομα τα προγράμματα παρέχονταν και σε άλλες γλώσσες, μια από αυτές ήταν και η ελληνική. Η Ελληνική Εκπομπή του BBC μετέδιδε πληροφόρηση από το εξωτερικό και το εσωτερικό της Ελλάδας, καθ' όλη τη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου. Αλλά και κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, η ελληνική εκπομπή διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στη διάδοση της πολιτικής κατάστασης της χώρας δίνοντας βήμα στους εξόριστους πολιτικούς (διπλωμάτες, δημοσιογράφους κ.α.) που προσπαθούσαν να οργανώσουν την αντίσταση με σκοπό την προετοιμασία της πτώσης του καθεστώτος. Το Ελληνικό Τμήμα, μέχρι την ημερομηνία που έπαυσε να εκπέμπει, είχε ένα πλήθος συνεργατών με βάση το Bush House του Λονδίνου. Επιπλέον, το Τμήμα είχε το δικό του εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών σε ολόκληρη την Ευρώπη και την Αμερική. Στις 25 Οκτωβρίου 2005, το B.B.C. ανακοίνωσε το κλείσιμο της Ελληνικής Υπηρεσίας. Στις 31 Δεκεμβρίου 2005 ακούστηκε για τελευταία φορά το B.B.C. στα ελληνικά.

Το αρχείο παραχωρήθηκε στη Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων το 2006 σε ψηφιακή μορφή, αφού υπογράφηκε συμφωνία παροχής άδειας, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Αγγλικού Δικαίου, για τη χρήση των ηχητικών αρχείων. Το αρχείο αριθμεί 2500 ψηφιακούς δίσκους (CD) που περιλαμβάνουν ηχητικά αρχεία οργανωμένα σε ομάδες που ανακλούν τον τρόπο αποθήκευσης των εκπομπών στο αρχείο του BBC. Το αρχείο αποτελεί σημαντική πηγή για την ιστορική έρευνα για τη νεώτερη Ελλάδα και επομένως η δυνατότητα πρόσβασης στο περιεχόμενό του θα υποστηρίξει πολλούς ερευνητικούς τομείς και θα πλαισιώσει τη δημιουργία νέων τεκμηρίων πολιτισμικής μας κληρονομιάς, αποτελώντας παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές. Για τους παραπάνω λόγους απαιτούνται σύγχρονες μέθοδοι διαχείρισης του βασισμένες στις αρχές της διαλειτουργικότητας και της διατήρησής του έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η μακροπρόθεσμη πρόσβαση σε αυτό.

Ωστόσο η επεξεργασία του υλικού και η παραγωγή μεταδεδομένων από το αρχείο αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα. Το υλικό δεν είναι ταξινομημένο χρονικά, ούτε κατά εκπομπή. Ένα ηχητικό αρχείο ενός ψηφιακού δίσκου μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα του ενός αποσπάσματα εκπομπών ή ολόκληρες εκπομπές. Τα αποσπάσματα μιας εκπομπής μπορεί να βρίσκονται σε περισσότερα του ενός ηχητικά αρχεία. Συχνά δεν υπάρχουν ολόκληρες εκπομπές, απουσιάζει η αρχή ή το τέλος τους, ή και τα δύο. Τα μεταδεδομένα που υπάρχουν είναι τυπωμένα στα εξώφυλλα των δίσκων και αναγράφουν το χρονικό σημείο έναρξης ενός αποσπάσματος μέσα στο ηχητικό αρχείο (σε λεπτά και δευτερόλεπτα από την έναρξη ακρόασης του ηχητικού αρχείου). Η προσπέλαση ενός αποσπάσματος μιας εκπομπής γίνεται με αναζήτηση σε ένα έντυπο κατάλογο ή με την εξέταση των εξώφυλλων των ψηφιακών δίσκων. Ωστόσο από τη μελέτη (ακρόαση) μέρους του αρχείου παρατηρήθηκε ότι συχνά υπάρχουν λάθη συμβατότητας μεταξύ της πληροφορίας στο εξώφυλλο του δίσκου και του ηχητικού περιεχομένου. Τέλος τα πρόσωπα που συμμετέχουν στις εκπομπές δεν αναφέρονται στα εξώφυλλα των δίσκων και η ταυτοποίησή τους προϋποθέτει την ακρόαση των ηχητικών αρχείων που περιλαμβάνουν τα αποσπάσματα μιας εκπομπής.

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τον τρόπο αντιμετώπισης των παραπάνω προβλημάτων και τη μέθοδο επεξεργασίας μέρους του ηχητικού αρχείου της ελληνικής εκπομπής του BBC, που αφορά στις συνεντεύξεις Ελλήνων και Κύπριων πολιτικών. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται η μέθοδος ανάταξης του δεσμού των ηχητικών αρχείων σε επίπεδο εκπομπής και η θεματική επεξεργασία και διασύνδεσή τους.

Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα της προσπάθειας είναι η δημιουργία συλλογής 124 συνεντεύξεων που περιγράφονται με το πρότυπο μεταδεδομένων M.O.D.S. (Metadata Object Description Schema). Επίσης δημιουργήθηκε αρχείο καθιερωμένων όρων βασισμένο στο πρότυπο M.A.D.S. (Metadata Authority Description Schema) που περιλαμβάνει 133 εγγραφές καθιερωμένων ονομάτων (πολιτικών προσώπων, μελών του κοινοβουλίου) και 54 εγγραφές καθιερωμένων θεμάτων. Η εργασία αναλύει τη δομή των M.O.D.S. (Metadata Object Description Schema) και των M.A.D.S. (Metadata Authority Description Schema) εγγραφών και παρουσιάζει τον τρόπο σύνδεσής τους σε μια ολοκληρωμένη πηγή πληροφόρησης. Συγκεκριμένα ο κατάλογος των M.O.D.S. εγγραφών των συνεντεύξεων και το καθιερωμένο αρχείο συνδέονται με XLink αναφορές από τις εγγραφές των συνεντεύξεων προς τις καθιερωμένες εγγραφές, έτσι ώστε να σχηματίζουν μια ενιαία και ευρετηριασμένη συλλογή εκπομπών.

Λέξεις Κλειδιά

παραγωγή μεταδεδομένων; M.O.D.S.; αρχεία καθιερωμένων όρων; M.A.D.S.; ηχητικά αρχεία; B.B.C.;